

A „Kürtös barlanghoz” vezető ösvény elbontásakor előkerült további néhány középkori, késő középkori cseréptöredék a 2005-ös szintről és helyről, a „Barlang” bejárat küszöbszintjéről; ill. alatta, majdnem 3 m mélyen egy 35 cm hosszú, kéthegeű, gyengén korrodált vas csákányfej.

Az egész területről kerültek elő állatcsontok (valószínűsíthetően vaddisznó, őz, rágcsálók, madarak, szarvasmarha maradványai).

Munkatársak: Szabó „R” Zoltán, János László, Dobó Barna, valamint Sima Gábor, Horváth Frigyes, Sczuka Attila, Grócz Zsolt és Szörényi Levente.

REPISZKY TAMÁS

443. Pomáz, Zdravlyák

(KÖH 11243)

(Pest megye) U, B, V, Ró, Á

2009 novemberében terepbejárást végeztünk a Budapest III. kerület, Budakalász, Pomáz, Szentendre területén haladó HÉV-pályaszakasz nyomvonalán, az itt tervezett pályakorszerűsítés miatt érintett területen, összesen 10,7 km hosszúságú nyomvonalon. Ebből azonban csak 2,5 km szakaszon érint a tervezett korszerűsítés idegen területet. A nyomvonal legnagyobb része beépített belterületen futott, ezért régészeti megfigyelésre nem nyílt módunk. Kilenc lelőhelyet kerestünk fel, a beépítettség miatt azonban egyedül ennek a lelőhelynek a kiterjedését sikerült pontosítanunk.

STIBRÁNYI MÁTÉ

444. Pusztadobos, Baksza-Meggyes

(KÖH 34866)

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) U, R

2009. szeptember 2. és december 8. között elvégeztük az M3 autópálya nyomvonalára eső, M3-79 jelű lelőhelyen, a 044/76, 044/79, 044/82 hrsz. ingatlanokon a megelőző feltárást. A feltárt terület 7211 m² volt. A korábbi terepbejárások alapján a lelőhely rézkori és újkőkori telepnek ígérkezett. A feltárást során összesen 44 objektumot (gödröket, cölöphelyeket, ill. 1 kemencét, valamint egy átégett omladékot) tártunk fel, melyből 33 a neolitikumra keltezhető, 8 az újkorra, 3 kora pedig kérdéses.

Az É-i irányban kissé emelkedő lelőhely gépi humuszolását a D-i végéből indulva kezdtük meg. A legfelső sárga, homokos réteg alatt mindenütt a mélyszántás nyomait figyeltük meg, ill. már ezen a 30–40 cm mélységű szinten a szántáscsíkban sok rézkori kerámiatöredék, kőeszközök és obszidiánpenge került elő. A lelőhely DNy-i sarkában nyitott, mintegy 3 m mély geológiai szonda is arról tanúskodott, hogy a legfelső sárga homokréteg alatt még további futóhomokos rétegek vannak, 130 cm-es mélységben pedig neolit (alföldi vonaldíszes kerámia kultúrája) kerámiatöredék látott napvilágot.

Mivel a mélyszántással vélhetőleg megsemmisítettek a rézkori objektumokat, ezért a neolit objektumok

jelentkezési szintjének eléréséhez szükségessé vált az ásatási terület újrahumuszolása. A mintegy 60–80 cm-es mélységben 7 cölöplyuk feltárását figyeltük meg a lelőhely D-i felében, melyekből 3 újkorinak bizonyult, 4-ben viszont neolit kerámiát találtunk.

A lelőhely legmagasabb pontján egy újabb geológiai szondát nyitottunk, mely hasonlóan az elsőhöz, 3 m mélységig kovárványcsíkos homokréteget mutatott. A szonda környezetében követve az itt megfigyelt rétegeket, egészen 140 cm-ig mélyültünk és ezen a szinten újabb objektumok beásását tudtuk megfigyelni a vörösesbarna kovárványos homokrétegben. Az itt előkerült objektumok (4 gödör és 2 cölöphely) őskori keltezését bizonyította a betöltésükből előkerült nagyszámú neolit kerámiatöredék, ill. obszidiánpenge. A terület geológiai sajátosságának tekinthető, hogy a kovárványcsíkokban is kerültek elő őskori kerámiatöredékek. Ez azzal magyarázható, hogy kovárványcsíkok a területhasználat után is fejlődtek, miután erózió, majd az újabb homokmozgás eredményeként futóhomok fedte be a területet, majd újból stabilizálódott a felszín barna erdőtalajjal.

Az újkőkori település objektumai meglehetősen szórta helyezkedtek el, ezért a fennmaradó területet kutatóárokokkal vizsgáltuk meg. A 3 m széles 35–40 m hosszú, átlagban 170–180 cm mély, É–D irányú 8 kutatóárok közül csak egyben mutatkoztak objektumfoltok. Leletanyaguk alapján ezeket is az újkőkorra keltezzük.

Ezeknek az objektumoknak a környezetében egyben nyitottuk a kutatóárkokat: további 9 objektum került elő, melyek közül 1 kemence, 1 átégett omladék.

A gödrök betöltéséből igen nagy mennyiségű, típusos neolit kerámiatöredék (csőtálp, ujjbenyomásos bordadíszes töredékek) és obszidiánpengék valamint paticsdarabok kerültek elő. Egy nagyméretű, háromszögletű gödör betöltéséből egy vélhetőleg idol lábának töredéke is előkerült.

A lelőhelyen előkerült leletanyagra általában jellemző az obszidiánműszerek, a retusált élű pengék, félköríves kaparók és magkövek túlsúlya. A kőeszközök (kővésők, kőbalták, csiszolókövek, fenőkövek és őrlőkövek) nagy része is sajnálatos módon szórványként került elő.

A kerámiaanyagon belül elkülöníthetjük a durvább és a finomabb kidolgozású töredékeket. A durva kerámián belül megfigyelhető a fazék és hombár forma, melyeket hegyesedő egyes vagy kettős bütykökkel, ill. ujjbenyomásos bordadíszrel láttak el. A vékony falú kerámiatöredékek között található félgömbös edényeket, melyeket olykor bekarcolt vonalakkal díszítettek, valamint csőtálpas tálakat, melyeken vörös festés figyelhető meg. Speciális formának tarthatók a lángborítók, parázsörzők, melyekből viszonylag sok töredék került elő.

A leletanyag a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat nyíregyházi regionális irodájában történő elsődleges feldolgozás után a Magyar Nemzeti Múzeumba kerül végleges elhelyezésre.